

SZERKESZTŐSÉG:
BUDAPEST, IV. PÁPNOVELDE-UTCZA 8.
 Telefon száma 788.
 KEZIRATOKAT NEM KÜLDÖNK VISSZA.
 CSAK BERMENTES LEVELEKET FOGADUNK EL.
ELŐFIZETÉSI DÍJ:
 Vidékre postán v. helyben hűtőszelvényre.
 Egy évre . . . 40 kor.; Egy negyedévre 10 kor.
 Egy fél évre . . . 20 kor.; Hat hétig 5 kor., 10 napra 3 kor.
Külföldre: 3 hóra Németországba 12 korona.
 Francia-, Olasz-, orosz-, török-, görög-, spanyol-, orosz-
 országokba, Svéd-, Románia- és Szerbia-
 valamint orosz országokba, melyek a postai
 szerződéshez tartoznak, negyedére 15 korona.
 Egy szám ára 12 fill.

EGYETÉRTÉS

FENYŐ SÁNDOR

EÖTVÖS KÁROLY

főszerkesztő.

szépirodalmi felelős szerkesztő.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. PÁPNOVELDE-UTCZA 8.
 Telefon száma 706.
HÍRDETESEK ÉS NYILTÉRBE VALÓ KÖZLEMÉNYEK FELVEZÉSI KIADÓHIVATAL.
 Párban főigényelők: John F. Jones & Co. 11. sz. Föld. Munkatárs: Londonban főigényelők: Tolak József 11. Bismarck utca.
 Frankfurtban a M. Nemzetgazdasági kiadóhivatal vezérigényelők: Dabó G. L. és Társ. Vasművelő üzem Bécs.
 Bécsben: Dörmölgler L. Kompostgasse Nr. 7. Dörmölgler G. adók. Wollzeile Nr. 6-8. Eisenstein és Vogler, L. Wallfischgasse 10. Hesse Rudolf-Straße Nr. 2. Oppel A. Stubenbastei Nr. 7. Soták Henrik, L. Wollzeile Nr. 14. Zwickelben: Orell, Füssli & Co. és valamennyi hirdetőiroda.

Mai számunk főbb közleményei
Vasárnapok: Nemzeti érdekek.
Osztórák szóarádát.
A kvóta.
Tisztázták a vizet!
Egy millió Kitchenernek.
Mozgó képek.
Felhitvá a magyar nemzetet.
As igazgatási választások.
A kuzneló.
Tihanyi Irma kalandja.
A kasza-fürdő orvosa.
A keleti gyermekgyógykórház.
Köszöndégek: Osztórák hangok a kiegészítő. — As értéktársadáról.
Társak: A nagy per, mely ezer év óta folyik ma sincs vége. Irt: Eötvös Károly. — Szigeti Imre halála. Irt: O. e. g.
Regény: A deszkák hősei. Irt: Yvette Guilbert.

Nemzeti érdekek.

Szeretem a nagy perspektivákat. Nemzetet nagyra csak nagy perspektíva tehet. Olyan, mely messze multban gyökerezik, s távol jövőre vet fenyt. Bőve vitéz, hősi ivadéki, ki, mint egykor az ókori Jeruzsálem építői, karddal és vakoló kanállal áll kezében. Minden pillanatban kész a védelemre, figyelmét azonban a nemzet és ideáljai megépítésére fordítja.

Ilyen a magyar nemzet perspektívája ezer év óta. A koronként be-beállt hanyatlást, melyet idegen, a nemzet életérékeivel nem asszimilálódtok törökök ideztek elő, megint csak a nagy nemzeti perspektívák támasztották új életre. A Hunyadiak, a II. Rákóczi, a Kossuth korá kelte új életre, rövidebb-hosszabb aléltás új nemzetfúket. E hármas szent feltámadásban mindennél része volt a dacnak, mely a sorvasztó betegség ellen szállt sikra, a gazdasági megerősödésnek s európai hivatásunkat bizonyító erkölcsi és szellemi megújodásnak.

A legutolsó, a 48-iki volt köztük a leg-hatalmasabb. Nemcsak a csataterén. A földmivest ez tette urrá szabad földjén. Az iparosnak, a kereskedőnek ez nyitott az önálló munkásságra beláthatatlan szabad mezőt. A jogalkotást, az eszmei kultuszát ez ültette vissza addig sohanem tapasztalt fényre trónusára. Három nagy elme: Szechenyi, Kossuth, Deák rajolták meg a perspektíva körvonala, azzal a kilátással, hogy fajunk, e keleti raj kifejl, mert kifejlhet, geniuszának pompáját.

Most pedig, az utolsó nagy feltámadás után ötven év múlva a mult tanúsága és a jövő reményei előlődnak. Perspektívánk elhomályosodik. Hadverő Hunyadiak, Rákóczi helyén Kriehammer vezérli, a névelen felisteneket. "Gazdasági önállóságunkat elősdi Ausztria emészti. Ideáljainkat saját delegátusaink hajjták rabigába. Vissza kell utasítanunk a legregebben a másodrendű

szükségeket és fokozott takarékoszággal pénz kell szerezni a hadsereg fejlesztésének céljaira." Ki mondta? ne kérdezzük. Magyar ember mondta.

Másodrendű neki a gazdasági megerősödés akár agrár, akár merkantilita forrásból bugyogna elé. Hadd csikorgojon a Kun László szekere, mint csikorgott minden nagy nemzeti fellendülést követett idők után. Hogy ilyen, a neoquistica commissio idejére emlékeztető, elhelyezkedési kísérletek között, az összetartás helyébe a nemzeti-ségi és felekezeti szételés tünetei következnek be, félig nyílt szem is látja. Északon a tótok, keleten az oláhok, délen — a mi eddig ismeretlen volt — a németek keresik saját külön központjaikat. A felekezetek pedig Kárpátoktól Adriáig egymásra fenekednek s résen állva lesik, mikor osztozkodhatnak meg a Krisztus köntösén, az egységes magyar hazán, csupa keresztény szeretetből. A esángörök ki beszél ma már? A székelyek élet-halál barczat vivja. Az anyahazából a munkabírók kivándorolnak.

Vae diebus nostris!

Egyetlen példát idéznék a napok eseményeiből. Most vitte el tízmillió s egynehány százezer koronának Kriehammer a hadsereg céljaira s kilátásba helyezte, hogy a jövő évben legalább ugyanenny — mint új járulékok — visz el. Elvitte mindenesetleg egy sümmban. A magyar kultuszminiszter pedig nagy szerényen tiz esztendei, tiz rátrára felosztva, kér ugyancsak tiz milliót. Egy évre esik egy millió korona, régi pénzünk szerint ötszázezer forint.

Mire? Egyetlen hazai műszaki főiskolákra. Ennek is csupán áttelepítésére s fölépítésére. Az épületet betöltő szemle, az iskolát hivatása magaslata emelő európai hírű tanári karra, s a tudományt lelkesedni tudó fiatalokra mennyi koronát fordítanak s mikor, arról egyelőre nincs szó. P. dig a tudományt is a felszaporodott nemzeti vagyon teszi virágzóvá. Az értelmes nemzedék pedig a keresetnek új forrásait nyitja meg. A mi az értelmi és anyagi felvirágzás készíti elő, arra nincs pénz, vagy csak soványan csepeg. De két kézzel szórt pénz van arra, a mitől a nemzet teste, lelke sorvad.

A Habsburg-ból, különösen királyunk törvénytelenül uralkodása alatt újra összefort a nemzet sorsával. Ausztria szemmel látható bomlásba neki is a magyar nemzet megerősödésében nyújt perspektívát jövőbeli nagyságára. Ezt a nagyságot egyesegedül a magyarság anyagi és szellemi tökéjének meg-zilárdításával lehet biztosítani. Biztosításának ama másik módját, mely az "In meinem Lager ist Oesterreich" szavában lett kifejezést, az események öszszetörték. Rehabilitálásuk, történelem meg oly alkotmányos formák közt, a mult tanulás-

gain itélve fiaszkóra vezet. A katonát nem lehet többé elszakítani a nemzet testéről.

Tessék már most választani. Mi is adunk a haza és a trón megvédésére katonát. Itt vagyunk valamennyien. De ne válasszák bennünk ketté a katonát az embertől, a ki tudja, hogy a hazát és trónt miért kell védenie. Védeni saját családjáért, saját jólétéért, földi és mennyi üdvéért. De földönfutóvá, koldussá tett, az élet minden etikai javaitól megfosztott embertől, attól a géptől, a kiket Kriehammerék dresszíroznak, senki ne várja se a haza, se a Habsburgok trónjának szilárd támaszát.

Mens agitat molem. A szellem öli ki egyes emberből, valamint nemzetből, a ki értelmi, erkölcsi, vagyoni megerősödését másodrendűnek véli a katonaság érdekei mellett.

Nagyobb, tartalmasabb, magyarabb perspektívát kérünk azokról az uraktól, a kiket a nemzet atyjává tett.

Budapest, június 6.

A tábori tüzérség újraszervezése. Mint a *Neue Freie Presse* írja, becsi katonai körökben élnének foglalkoznak a tábori tüzérség újraszervezésének kérdésével. Az általános vélemény szerint nemcsak az ügyek, hanem az ember- és loállomány jelentékeny szaporításáról van szó. A tábori tüzérség jövőben 14 hadtest-tüzérezredből, azonkívül 45 hadosztály-tüzérezredből, végül 4. Bosznia és Herzegovina részére való hegyi ágyúüteg-osztályból és egy Tiroz részére való hegyi ágyúüteg-osztályból fog állani. A hadtest-tüzérezred, mint eddig, két ágyúüteg-osztályból és egy taracküteg-osztályból lesznek összetéve. Minden ágyúüteg-osztály három ütegre oszlik, összesen 36 ágyúval, míg eddig csak 32 ágyú volt. A 14 taracküteg-osztályban 252 tarack lesz. Újjaszervezik a hegyi tüzérséget is. A Tiroiban már fennálló három ütegből összetett hegyi-üteg-osztályt megújították két tábori üteggel. A bosznia-hercegovinai hegyi tüzérségben pedig, hol eddig 11 üteg volt, a jövőben 12 üteg lesz. Összesen körülbelül 500 új ágyúra és tarackra lesz szükség, a mi természetesen az ember- és loállomány nagy szaporításával jár. Az új tarack-ütegek felállítását és a hegyi tüzérség újraszervezését 1902. október 1-éig akarják befejezni.

A karlocazi szerb egyházi kongresszus

A kongresszus a király képviselőitől Tullán Béla képviselőhöz a lelkész v. b. titkos tanácsos már elutazott, valamint odaérkeztek a kongresszusi képviselők is. A tanácskozás különben valószínűleg csak egy napig fog tartani, mert a radikális szerbek olyan patriarcha-ellenes botrányokat szándékoznak előidézni, melyek miatt a királyi biztos kénytelen lesz a kongresszust szétválasztani.

Visszatérő petíció.

Halmiból táviratoztak: Fogarassy Zsigmond halmi-mandátuma ellen beadott s tiszorné litúrótt petíciót a kérésnyezők visszavonták.

Közigazgatási szaktanácskozás. Széll Kálmán belügyminiszter által a közigazgatási ügyviteli szabályok előadói szervezetének megvitatása végett összehívott általános szaktanácskozásra június 12-én délután 4 órakor, a gyámügyi szaktanácskozásra pedig június 19-én délután 10 órakor veszi kezdetét. Az első szaktanácskozás tagjainak a vármezei (köz-ponti és járási), a közigazgatási bizottsági, valamint a községi és körjegyzői ügyviteli szabályzat tervezete, — a másik szaktanácskozásra meghívottaknak pedig ugy az árvaszéki, mint a járási és községi gyámügyi ügyviteli szabályzat tervezete immár szétküldött.

A pécsváradai választás.

Baranyamegye központi választásán a pécsváradai kerületben a pótválasztás június 10-18-ára tűzte ki. A pótválasztáson dr. Egyri Béla független és Della Vedeilla Mihály néppárti jelölt fog egymással szembe állni. Mint írják, a kerületben óriás mértékben folyik a korteskedés.

Osztórák szóarádát.

A szóarádát folyik csöndesen. Ma is elartott egy fél délután, meg egy fél délután. Az osztórák delegátusoknál — különös — jóval több a kifogások Kriehammer ellen, mint volt az ő magyar kollégáknak, a kik csupán általános kellemetlenségekre szorítottak, míg ezek most ugyancsak bőven ontják a konkrét kifogásokat. Egyik a katonai büntető-rendtartás gyatraságát és veszedelmét vázolja, másik a párbajmáni jellemzésével tör borsot az aranygaléros urak orra alá, és a szolgálat mizérizét ecseteli, amaz az armádia egyéb hibáit tárja föl.

Herold például, a csehok küldöttje, naivan csudálkozik el, hogy miért teszük a magyar legényt Prágába, a cseh katonának meg mi dolga magyar földön? No, ez nem is valami nagy titok. Hisz tudják általános, hogy istenben boldogult Albecht főherceg óta az a szokás ottfönn Bécsben, hogy a katonát mindig oda tegyék, a hol legtöbb az ellensége. Mar tudniillik békében. Nehogy valahogy megszeresse a polgárságot, az meg a katonát. Mert ha nagyon szeretik egymást, mi lesz, ha szembekerülnek! . . .

Így télt el az egész nap a hadi költségek

újával. Kriehammer ur ő exzellenziája meg csak hallgatta nagy békén, mint a ki tudja, hogy ugy is hiába beszélnek neki. Es csakugyan hiába mind, a mit mi szólunk s a mit a delegátus urak beszélnek, meg a mit az ország passzol, az neki mind: *Schmarra!*

Ime a részletek:

Az osztórák delegáció ma délután 9 órakor folytatta

tanácskozását dr. Bauerneither elnöklése mellett. Napirend előtt interpellációk voltak s egyebek közt Vukovics és terasi kérdék, igaz-e, hogy Bosznia-Hercegovina vastépitéséhez külföldi munkásokat szerződtettek.

Kállay Béni azt feleli, hogy erről nem tud, a bosnyák kormány törekvése lehetőleg belföldi munkásokat alkalmazni, de utóbb mégis elismeri, hogy vannak munkások, a melyeket külföldi munkásokkal kell végez-tetni.

Ezután folytatták

A hadügyi költségvetés

Posch: A folyton növekvő katonai terhek ellen szönd fel. Kérdi, miért kell ép most az új ágyukat beszerezni? Az újonczlástam fölemelése is veszedelmes dolog. Ha a delegáció A-t mond, akkor a parlamentnek B-t is kell mondanai.

Klonovics: De nem mondunk A-t!

Posch: Majd mond a többség! A költségvetést nem fogadják el.

Dollinger: Szükségesnek tartja a katonának a nagy megozdasági munkák idejére való szabadonmozgást.

A két évi katonai szolgálati idő behozatalának kérdését meg kellene fontolni. A katonák elemzésére tekintetében néhány kérdést intéz a hadügyi vezetőséghez. Fölemlíti a katonai kincstárnak a Weiss-tele konzervgyárral kötött szerződését s szükségesnek tartja, hogy ez a szerződés a delegáció elé terjesztessék. A katonai beszállásbíróság reformját szükségesnek tartja s kiket a párbaj-mánia ellen, mely a hadügyi kormány. A hadügyi miniszterrel szemben vitatja, hogy a párbaji törvények igazán szabályozni lehet. Az új ágyúk kordácsolás kapcsolatban a tulságs katonai terhek ellen foglál állást. Ha mégis megszavazzák ezeket, az eskák az állam biztonsága érdekében tiltóznak.

Mayer: A két évi katonai szolgálat behozatala érdekében szönd szeretné, ha végre a hadügyi miniszter kijelentené, hogy foglalkozni fog ezzel a kérdéssel.

Katonai szaktörök véleményét hozza fel a kötéves katonai szolgálat mellett. A hadsereg érdeke egyáltalán nem vesz vele. Természetes, hogy ha nálunk nem volna egyéves önkéntes intézmény, mint Franciaországban, akkor a birodalmi képviselők minijárt kivételnek a kötéves katonai szolgálatot, így azonban nem sokát tőrődnék a nap erejéig.

Barwinsky sokálja a hadügyi kiadásokat. Új ágyukra

most 30 milliót kérnek, új hadihajókra is kérnek s már is látja, hogy új tábori ágyukra jövőre megint sok milliót kell a hadügyi kormány. A hadügyi kiadások új magyernél mekkoránanek egyik oka az, hogy hanna vagyunk a harmas szövetségben. Ha az egyik szövetségcses csinál valamit, azt nekünk utána kell csinálni. Sürgező a katonai büntető törvénykönyvet, továbbá görög-keleti papok alkalmazását a hadseregben, vigül követeli a kétévi szolgálati idő behozatalt.

Herold: Utal arra, hogy Magyarországgal a gazdasági kiegyezés még nincs megvalósítva, a nemzetközi kereskedelmi szerződések nincsenek megkötve, az egyes tartományok pénzügyileg oly rossz állapotban vannak, hogy a legnagyobb patriotizmus mellett is megmondandó, hogy megszavazzák az új rendkívüli hitelt.

A katonai kiadások rohamosan szaporodnak. Nem akar utópizmus eszméről beszélni, a teljes lefejezéséről, de vege kell hogy szakadjon a hadseregek folytonos növekedésének és a munkások elvonásának. Több reformot sürget, melyeket a modern kor magától hoz. Legelső sorban a katonai büntető törvénykönyv reformját kell keresztülvinni. Husz év beszélnek már arról, de eddig semmi sem történt. A tervezet ugyan megerőlt, de a tervezőtől abszolút semmit sem tud. Nem helyes, hogy ennyire titkolják. A polgári törvénykönyvnek nagyobb teret kellene engedni a katonai igazságszolgáltatásban. Kifejti, hogy nevezetesen mintennek kell lennie az új katonai büntető törvénykönyvnek. Követeli a tervezet megismertetését, leg-alább akkor elmsit, hogy tényleg akarják a reformot a katonai körök. Követeli, hogy az ezredeteki olyan tiszteket alkalmazassanak, a kik tudják az ezred nyelvet. Ezeknél nagyobb figyelmet kíván fordítani az ezredvezetőkre a katonai intézetekben, különösen pedig a hadpörökölökben. Nem gondoskodnak eléggé arról, hogy a katonák anyanyelvükön oktatassanak. *Magyarul Magyarországon a katonákban anyanyelvűk nincsenek.* Követeli, hogy oly nemzetiségű tiszteket, mint a mi ezred legénysége, ne helyezzenek ezredükön más ezredre. Felpanaszolja, hogy a cseh tiszteket elnyomják a hadseregben. Ha valamelyik tisztektől elcsúszott az ezred, bejárak a minőségét táblázatba s biztos, hogy ezt a tiszteket legelőször Galicziába vagy Bukovinába helyezik át. Pedig a ki megvett anyanyelvét, az nem lehet jó hazafi. Követeli, hogy a katonaságnál úgy írják a tiszteket neveit, mint a hogy a polgári anyakönyvekben. Fölemlítommal panaszolja, hogy a cseh nevek teljesen kivezettek a hadseregben. Követeli, hogy a hadseregek politikát ne vigyének be.

(Minden jog fenntartva.)

A NAGY PER,

MELY EZER ÉV OTA FOLYIK S MA SINC S VÉGE.

Irt: **Eötvös Károly.**
 XXXVIII.

Mi történt a Tiszán?

Különösen Selever János, a legújabb tutajos társ érzett legmélyebben s ő volt a legbuzgóbb hirdetője annak, hogy a szegény ismeretlen halottat ne hagyják a föld színén.

De hát hiába volt az okos beszéd. A csész a hatóság, a hatóság pedig megmondta, hogy a halotthoz nyulni nem szabad. A jámbor orosz pedig a hatóság tilalmát meg nem szegheti.

Nem-e?

Selever János látta, hogy a bölcsesség itt nem sokat ér. Valami erősebb okot, gyözedelmesebb érveket kell itt előhozni, mely oda ferközzék a tutajos lelkéhez. Valami hatalomhoz kell folyamodni, a melynek a tutajos ellent ne állhasson, ellenállni eszébe se jusszon.

Bement a kalyibába, megnézte, mennyi pálinka van butykosában. Jóval több volt egy liternél. Fogta a butykosát s kiment a partra. S a partra érve s a tutajosok előtt megállva, megrázta a butykosát, azután jobb kezével magassra tartotta s szölt eképen:

— Látjátok ezt? A ki segít eltemetni a halottat, annak én adék áldomást. Halljátok? Egy liter pálinkát!

Ez a beszéd most már nyomatékos beszéd volt. Öregék és fiatalok összenéztek s fejével bólintott mindenki. Selevernek igaza van. Csész ide, csész oda: a halottat el kell temetni.

Nyomban kivált a társaságból három tutajos. Heckska György, a kinek ásója is volt, Szavinecz Péter és Paczán Bazil. Ök segítettek Selevernek eltemetni a halottat.

A part százabb részén sebtben ásták egy gödört. Nem is mélyet, nem is hosszúat, nem is széleget. Csakhogy a boldogtalan halott bele férjen s éhes róka, köbör eb ki ne kapharhasza.

Mikor ez megvolt: kiboztak egyik tutajról egy darab deszkát s arra szépen ráfektették a tetemet. Nem fordították hanyatt, a hogy a holtat szokás, hanem abban a helyzetben hagytták, a mint a víz szélén fekiúdt. Hason fekvé felszakosan. Még ruháskáit, rongyocskáit se igazították meg. Ugy hagytták, a hogy a víz a derekára csapozta. Balkeze csuklóján is ott hagytták a csimóba kötött kendőcsékhez a benne levő füstökös csomaggal. Így húzták a deszkán a sírgödörig. Galsi István azt beszélte a bíróság előtt, vigyáznok kellett, mert ha kézzel nyulnak hozzá, szétment volna a holttest, minthogy már nagyon el volt ázva.

Letették a gödör fenekére, azután kibúzták alóla a deszkát s puha földet hánytak rá. Nem volt pap, a ki beszéltetse s imádkozzék fölötte; nem volt énekar, a ki a halottak gyászénekét elzöngedezze, nem voltak síráók, nem voltak rokonok, nem voltak örökösök a temetésnél. Azért a jó emberek eltemették tisztességesen. Nem tiporták le a földet a sírgödör fölött, de azért egy kis sírhalom mégis emeltek föléje. Gyepes hanttal nem borították be, de egy csonka fáagat mégis oda tűztek a fejéhez. És minden tutajos megemelte zsiros kalapját, mikor a temetést elvégezték s az egyik tutajos azt mondta:

— Adjon az isten a szegény halottnak örök nyugalommal!

Mire a nap Tisza-Lucz irányában leáldozott: akkorra bevégezték a temetést is. Akkorra beborult az ég alja is.

Hanem az áldomásról se feledkeztek meg. — Ide Selever a pálinkával.

Kétszer se kellett mondanai. Selever jó szívet osztott szét a temető emberek közt egy liter pálinkát, Megígerte, szavát is tartotta. Nem is követtek el a jámborok semmiféle bünt. Hiszen ősi szokásnak, áhitatos léleknek, kegyes gondolatnak tettek eleget. Vártak

estig. Estig nem jött a hatóság. Ök tovább nem örízheték a holtat, hajnalban indulniok kellett, düvésztében ott nem hagyhatták a boldogtalan. Ezel bizony nem vétektek annyira, hogy utóbb vasra verjék s heteken, hónapokon át börtönözzék őket.

Hanem hát ki feleslene az igazsággal, mikor az a törvény nevében tombol és hatalmaskodik? A jámbor tutajosok ugyan hiába felesleltek.

A tiszadada elöjáróság ugyan nem kötött beléjük. Ez ellen panaszuk nem lehetett. Pedig ez elöjáróságuk ugyancsak meggyült a dolga ez estén s ez éjszakán.

Mert a futó tűz nem terjed oly gyorsan, mint a hogy elterjedt a hír Tisza-Dadán, hogy Esztert, az eltűnt elizsiri szegény leánykát megtalálták. A Tisza vetete föl, tutajosok akadtak rá, a Csonkafüzesben fogták ki, igazí tulajdon ruhája van rajta, de bizony annak a nyaka nincs elvágyva, tehát nem igaz, hogy a zsidók megölték, vért vettek.

Oláh Györgynek, a tetemlötö csésznek nem volt a faluban pillanatnyi nyugalma se. Elfogta, kikérdette, agyon zaklatta mindenki. Igaz-e a hír vagy nem igaz? Milyen a halott? Milyen a ruhája? Hány napos halott lehet? Miről lehet ráismerni? Honnan hozta a Tisza? Ki látta legelőször? Ki fogta ki? Száz, meg száz kérdés egymás után. Okos, nem okos kérdés vegyesen.

Kié lesz most már a tiz ezer korona?

Az ország zsidósága tiz ezer korona jutalmat tűzött ki annak, a ki Esztert élve-halva előkeríti vagy a ki biztos nyomára vezet. Tiz ezer korona már pénz. Szegény emberek, dadaí csésznek, máramarosi oláh tutajosnak tengernyi pénz. Oláh György uram ostobaságnak tartotta, a hogy őt a pénzzel fenyegették. Hiszen nem is ő látta először, hanem a Lítvai gyerek, Kecskés József szolgalegénysége. De még ő se, hanem inkább a tutajos. De melyik tutajos? Hányan vannak a tutajosok? A ki először látta: ugy is felosztja a többi tutajos közt a zsidók pénzét, mert különben

agyon ütök, a Tiszába fojtják, bizonyosan el-emésztik.

Csepkanics György pedig, a hős, a ki először látta a vizen uszó holttestet, soha még csak híret se hallotta Solymosi Eszternek. A lányka eltűnésének esete a máramarosi tutajos körökig bizony nem jutott még el se ujságban, se szóbeszédben.

Legfőbb volt Oláh György faggatásában s a hírek összességében a kis falu értelmsége. Lőrinczi István a jegyző, Takács Endre a katolikus kántor, Tratner Lipót a zsidó tanító, Seres Gyula a joghallgató-Rohantok a helyettes főbíróhoz Tóth György uramhoz, szedeje össze a falu esküdteit, menjünk ki nyomban a Csonkafüzesbe halottat nézni, Esztert látni, igazságot keresni, az országot megnyugtatóni.

A zsidókat valószínűs lát fogta el. Czajler Márkus czápo-varga, női-lábelikészítő mester csakhamar befutotta az egész falut s hadi lábra állított minden zsidót. Svarcz Sámuel kereskedő futott sógorához Lefkóvics Bernáthoz, a kinek kocsjá és lova van, hogy fogjon be rögtön, menjenek a Csonkafüzesbe, ott van az eszlári lányka. Goldstein Jakab, Krausz Bernát, Burger Mór, valamennyi zsidó mind talpra állt; keresték az újságot, a hol le volt írva: milyen ruhában tűnt el Eszter? Futottak a jegyzőhöz: keresse ki az országos körözvényt. A zsidó, ha igazott, nem találja helyét, nem ismer pihenőt, fut, beszél, száz ötlettel áll elő: rögtön értesíteni kell a tiszaloki zsidókat is s nyomban tudatni kell az esetet a kormányynal, a központi zsidó irodákkal s az országos nagy hírlapokkal.

Nem lehet nekik rossz néven venni. A zsidók elleni gyűlölködés irrtatózó volt már akkor. A legkeserűbb szóbeli bánatalmazástól a legkiválóbb, a legnemesebb zsidó se lehetett mentes. Érzékenyebb szívűek alig mehetek már utcára, közhelyre, népes társaságba. A gyűlölködés jelzava az eszlári vérvád volt. Azok, a kik nem tudnak vagy nem akarnak gondolkodni s azok, a kik a becsületet ön-

magáért nem becsülik, minden zsidóban gyilkost láttak. Vagy legalább úgy zajongtak, mintha gyilkost látnának. Kész igazságnak hirdették a pusztá vádat s mindenkire kiterjesztették a gyanút, mely legrosszabb esetben is csak egy-két ember vállaira nehezdedhetett.

Ha tehát megkerült az eltűnt lányka, habár holtan is: ebben a zsidóság az ő isteneknek kegyelmét, a végtelen jótékony kedvezését láthatja. Hogyne lett volna tehát tele lázzal, örömmel, izgatottsággal a tiszadada-i zsidóság apraja-nyagja?

Kovács György dadaí vagyonos gazdaember épen poroszált haza kocsiján estennen, a mikor körülfogják s vizik kocsiától, lovastól. Tóth György helyettes-főbíróhoz, hogy vigye előljáró uraimékat nyomban a Csonkafüzesbe. Megkerült az eszlári lányka, ott fekszik holtan a parton.

Kovács György nem ellenkezik. Föltelepednek kocsijára: a főbíró, Lőrinczi István községi jegyző, Tratner Lipót zsidó tanító s Krausz Bernát zsidó gazdaember s mennek a Csonkafüzes felé. Utközben találkoznak Oláh György kerülővel s őt is fölveszik a kocsiira.

Kiérnek a helyszínére. Megtalálják a tutajosokat. Esti kilencz óra felé jár az idő már, a tutajosok egy része alszik immár. Oláh György keresi a tetemet. Nem találja. El van már temetve isten nevében.

A mig tanakodnak, hogy mit csináljanak, ime jön egy második kocsi. Lefkóvics Bernát zsidó bérlo kocsija. Jön vele Seres Gyula kálvinista joghallgató, Takács Endre katolikus tanító és Svarcz Sámuel zsidó kereskedő. Tovább folyik az ujjonnan jöttekkel a tanakodás.

Be kell menni a főszolgabíróhoz Tisza-Lökre. Ebben állapotunk meg. A jegyző, a joghallgató s a katolikus tanító rögtön felkapnak Lefkóvics Bernát kocsijára s hajtának gyorsan Tisza-Lökre.

Miről beszélgették maguk közt utközben?

ak nem találja és hogy súlyos gyaukokat lát az iránt, hogy a vezetékeli illetékes vezetősége néze az 1886. XXIII-i törvények 1. §-a) pontjának este forog fenn.

3. Ennek folytán felhívja a törvényhatóság bizottság közzétételére a polgármester urat, hogy a fővárosi vezetékeli művek kezelése, valamint a gyakori zavartól ókai tárgyban, a legszigorubb vizsgálat meg kell e érni, valamint a legutóbbi vizsgálatok elhatározás érdekében tett intézkedésekről szóló jelentését és a további zavart megelőzésére irányuló javaslatát mielőbb tervezze elő.

4. Végül az 1886 évi XXIII. t. cz. 2. §-a alapján utasítja a polgármestert, hogy a vezetékeli igazgatás ellen a hivatkozott törvény 1. §-a) pontjának foglalt felhívás ok miatt a feljegyzési eljárást megelőző vizsgálatot rendezze el.

Ez indítvány tárgyalására a sürgősség kimondását kériük.

Egy millió Kitchenernek.

Önmagát tiszteli meg az a nemzet, a melyik önértékről lemondani nem akar s ideáljait a végtelenségig harcolni kész és bajban, küzdelemben híven ostromkodó fiairol meg nem felelek. Ha a nemzet jutalmazza fiait hisz szolgálatát, neveli bennök a haza nagysága iránti lángoló szeretetet, s a minden áldozatra kész hazafili érzetet, csodálatos tettekre ösztönzi. A melyik nemzet így cselekszik, megérdemli az elismerést a nézetek nagy társadalmától és megérdemli kétszerte akkor, ha a sokféle szenvedélytől sarkalt irigység középpont szesz el méltóságának, nagyságának tiszta öntudatát, ha igazság, jutalmat osztogat az érdemeseknek, a kiket ez által követendő példányképpül állít a nemzet nagyjainak sorába.

Ennek a nemzeti önértéknek, a mely büszke önmagára, de büszkeségben szeretettel öleli keblére s dédelgeti hűsége fiait, lezserőbb példája volt és marad Angolország. Súlyos terhekkel osztogató követelésekkel elvárja fiait, hogy hassa át őket minden izükbén a nemzet nagyságának eszméje; ámde, ha az eszme szolgálatában fáradoztak s vért, verejtéket izzadtak, akkor babérokkal övezett nyugalmas életet biztosít nekik, zálogul lekötvén örökre a nemzet állandó elismerését.

Toberts után most Kitchener következik, a kinek az angol nemzet egy millió koronát meghaladó nemzeti jutalmat szavazott meg azonban, hogy a király a főemerek sorába emelje őt.

Szép összeg ez az egy milliót meghaladó ötvétezer font sterling. De hát nem is ez a lényege a dolognak. A morális indok a fő, a mely arra készíti az angol nemzetet, hogy nagyjainak, a kik talán vagyont is, de mindenesetre életük zavartlanságát, lelkük, testük kényelmét áldozták fel a közügyek oltárán, azt adja meg jutalmul, a melyet a nemzet igazi nagysága, hálatalossága minden időben viszonzásul megkövetel: a nyugodt életet, pihiest a kiérdemelt babérok. Anglia nem fizette meg Kitchener szolgálatait, hanem jutalmazta oly formában és mértékben, a mely önmagához méltó. Ajándékkal lepte meg és ez ajándék értéke, nagysága kétszertelelni arányban áll a hazafili szolgálattal ellenértékével. Anglia Kitchenernek ezernyi fardarózsát, a hadvezetéssel elvállalt felelősség gondjait váltotta be mostan.

Sok nemzet tanulhat Angliától, tanulhatunk mi is. Csak nemrég volt, azt lett volna alkalom, hogy jutalmazunk egy ifjú sikerbelet, a nemzeti irodalom örökös kincsének szaporítása körül fáradozókatban, miveltetésük és hazafili lelkességük gazdag hajlott életet. És mi történt? Ott, a hol a nemzetnek mintegy a fóruma állt, látható alakot, a képviselőházban megérték egy óz írónak juttatott babérait. Mert mi nem tudunk jutalmazni, nem azért, mintha ez nemzet szegény volna földi javakban, de mert szegények vagyunk az elismerésben, szükkeblük a méltatlanban. Vajon elkövetkeznek-e nálunk az azidő, a mikor a nemzet oly nagy, oly önértékes, oly bőkezű lesz, mint a görögnek ismert, de alapjában vége önértékes hű Anglia? Kitchener nagyságából angol szempontból mitsem von le az ir nacionalisták ellenzése. Az idevonatkozó távirati hírek az alábbiakban adjuk:

London, június 6.

Chamberlain az előző intézet kérdése az válaszolja, hogy a kormány nem igért kárpótlást az összes báróknak, a kiknek a háború kárt okozott, hanem csak azt ígerte, hogy segítséget nyújt azoknak, a kik nem képesek a mesterségük folytatására szükséges szerszámokat beszerezni. A lakóhelyek helyreállítására ígért támogatásban a királynak az új gyarmatokban lakó összes alattvalói fognak részesülni.

Balfour, a kincstár első lordja 50.000 fontnyit doctió megvásárolt indítványozza Kitchener számára. Kiemelt érdeműt érdemelt és azt mondja, hogy Anglia történetében kevés tábornok volt, a kiknek nagyobb nehézségekkel kellett megküzdnie s a ki nagyobb diadalal került volna ki a küzdelemből.

Campbell-Bannerman meleg támogója az indítványt, ellentét *Dillon* ellenzi.

William Redmond szintén támadja az indítványt és azt mondja, hogy Kitchenerrel azt fogja feljegyezni a történelem, hogy asszonyok és gyermekek ellen viselt háborút. A liberálisok és konzervatívok zajosna ellenmondanak. A mikor Redmond tovább akar beszélni, a lárma annyira növekszik, hogy lehetetlen a szónokot megérteni. A lárma mindegy husz percig tartott, akkor elfogadták a vita befejezéséről szóló indítványt. A doctiókat 280 szavattal 27 ellenében megszavazták. Ellene szavaztak a nacionalisták és néhány radikális.

Balfour a szavazás után azt indítványozza, hogy a ház fejeze ki köszönetét a tiszteletnek és a legénységnek. Erre a nacionalisták olyan zajt csaptak, hogy az elnök felszólítja őket a szólásabandág érdekében, hogy ne szakítsák föl a szónokot. *John Redmond* azt mondja, hogy a nacionalisták azért csaptak lármát, hogy utalozzának a *William Redmond* ellen tanúsított bánásmód ellen. Az ir nacionalisták erélyes védo a szólásabandásgúnak.

Balfour azután folytatja beszédét s elismeréssel utalozik a katonaság magatartására. Megemlékezik a gyarmati csapatok szolgálatáról és azt mondja, hogy ez a háború példát szolgáltat arra nézve, hogy mire képes a brit birodalom tisztán katonai szempontból, ha minden egyes részt az a meggyőződés hajtja át, hogy az egész birodalom egy bajban van. A közönség tisztelegő indítványt erre 382 szavattal 42 ellenében elfogadják.

London, június 6.

A felházból megszavazta a Kitchener számára indítványozott doctiókat a házban és egyhangulag köszönetet szavazott a hadseregnek. *Salisbury* meleg elismeréssel emlékezett meg a hadsereg szolgálatáról és arra a némelektől hangzottatt állítástá utalt, hogy jobb volna a hadsereg számára való legénységét forrása után összeszedni. Mi azonban — ugymond — mindig beárított azzal, hogy csapatunkat a hazaszereget és a becsület argumentumainál nyertük meg s ezt soha sem volt ottunk megbánni. (Helyeslés). A miniszterelnök megemlékezett azután a gyarmatok küszörel, a melyek lehetővé tettek Angliának, hogy összes ellenfeleit

ellenességkedésével és rosszindulással dacoljon és a háborút befejezze. A világ szemében Anglia ma erősebb, mint valaha, mert a világ láthatja, hogy noha az ország teljesen meg volt fosztva csapattól, Anglia tengeri szupremáciája és nemzetközi állása elengedhetetlen volt az ország megvédésére. Anglia soha sem volt erősebb, mint a legnagyobb veszedelem napjaiban.

Prétória, június 6.

De Wett főbb tisztjeit hazabocsátotta Oránjába és visszaérkezett Prétóriába. A bűrok többi képviselői elhagyták Vereeniginget, hogy összedzsjék kommandóikat.

Middelburg, június 6.

Smuts tábornok tegnap ideérkezett és French tábornokkal konferált.

Prétória, június 6.

Decurt azerdán Prétóriából Wredefortba érkezett. Meglátogatta a koncentráció táborát és felhívta honfitársait, mutassák meg Angliának, hogy a bűrok milyen jó gyarmatosok lehetnek.

London, június 6.

Kitchener lord jelenti Prétóriából mai kelettel: Különböző kerületekből jelentik a biztosok, hogy tegnap 1154 ember tette le a fegyvert. A fegyverletétel után a biztosok beszédet intéztek a bűrokhöz, a kik hárszoros élénk hurrát kiáltottak a királynak. Anglia és a bűrok közt a legjobb viszony van. Sokal sem mutatkozik nehézség.

MOZGÓ KÉPEK.

(Thány Irma kalandjairól.)

Támadt föl halottaidból nagy Guy de Maupassant, a ki oly sokáig gyönyörködött a világot műveléssel. Kevesen tudták, egy mint te, hogy mi jelentősége van a szerelem világában az illúzióknak! Te tudtad, hogy az a csodálatos fluidum, a mely a fantáziának támadt ösmertelen és kifürkészhetlen módon, hogy az a fluidum, a mely szemnek láthatatlan s a mely illúzióknak neveznek, az egyedüli, a mi állandó kapcsolatot teremti férfi és nő között.

S ki is fejezte ezt a költő elég érthetően. Van egy novellája, melyben elbeszéli, hogy egy nőnek hosszú éveket át viszonya volt egy férfival. A nő azt állította, hogy férjét elhagyta, tiszt-sággal szűnt meg hát fordított az szerelmese kedvéért lemondott a tisztesség törvényeiről is.

Bejárták együtt a világot. Hihetetlen kalandok estek át. A férfi hű volt hozzá s az életet el nem tudta képzelni nélküle. Eyszerre, véletlenül kislült, hogy a nőnek soha sem volt férje; unya mosónő volt, a tisztesség törvényeivel pedig mindig hadilában állt.

Élőli fogva vége volt a szeretelmek.

Elszállt, elröppült az illúzióval együtt. Mint mikor a testből a lélek kiszáll s holt tömegé válik az, a mi addig élt és virágzott, úgy halt meg a szerelem is illúzió hiányában.

S következik ebből más valami is? Kovekzik belőle az, hogy mennyire hivatás a nőnek ezen a világon illúziókat fölött érkedni, melyek nélkül se szerelem, se mámor, se boldogság nincsen.

Következik belőle, hogy szűkségünk van szép családokra. Mert egy kellemes család sokkal több ér, mint minden komoly, vagy szomorú vagtóság.

S az is arra vezethet vissza, hogy azok a nők, a kiket illem okokért tévedt lelkűeknek neveznek, mennyire igyekeznek mindig a tisztességes nő szinében felülni, tudván, hogy ez a fogalom mennyire szükséges az illúzió fölkeléséhez és ébrentartásához. S tudván, hogy e nélkül a szerelem megérkezik utolsó állomásához: a liquidációhoz.

S vajon mi köze Guy de Maupassant bölcseleti novellájának a kalandor *Thány Irma* viszontagságijához? Annyi mindenesetre, hogy ez az eset ékesen bizonyítja, mennyire ismeri az igazi író az élet igazságát.

S *Thány Irma*, a ki talán sohasem olvasta Guy de Maupassant-t, ösztönéinél fogva tudta, mire van szükség, hogy illúziókat támasszon a férfiakban.

Viselt dolgaival más helyen foglalkozunk. Itt csak rámutatunk arra, hogy az illúzió felelőssége azelőtt magat mindig tisztességes szinben tűntet fel. Mindig előkelőnek mondotta magát. Báró, grófi címeket vett föl és nagy gyakorlatot sajátított el az öngyilkosságú kisleletek végrehajtásában.

Ez saját külön tulajdonsága volt. Tudta, hogy mit jelent ez az illúzió világában.

A legerősebb és legedzetlenebb férfiból is gyáva nyulat csinált egy ilyen öngyilkossági kísérlet.

Egy nő meg akar halni értünk! Van e tudat, mely jobban gyújtja lángra az illúziót a férfiekben, mint ez? A legelső jót, a mely nekünk adatott: az életet el akarja venni értünk egy nő! Leggyózi a legerősebb szenvedélyt: az életöztont, mert nélkülnk nem tud élni! Ettől a tudattól a haladó illúziók megfihodnak, új életre kelnek és nagygyá növekednek. Az a szöny ufra gyöz, minthogy mindig gyöz az arány nárséggel, ha imitálja is azokat.

Csak így tudta elérni azt, hogy egyszerre sok szerelést tartott s mindégyiket az illúzió ében tudta tartani egy-egy jól kiszámított öngyilkossági komédiával.

Sokat elvezetett a világon. Levetett a tisztesség újíról; beleszállt a bűn birodalmába. Ez egy dolozhoz eminesen módon értet: hogyan kell a férfakkal bánni!

Ó hánt is velök a maga módja szerint. S a mig ki nem derült, hogy ki volt, mi volt, addig boldog is volt és boldogított.

Azért hát örizzük illúzióinkat, a mig lehet. Tévelygésünk labirintjébe is szépek álmodunk, boldogoknak képzeljük magunkat, mert szeretnénk, ha akár a sors, akár az emberek durva keze szét nem tépi illúzióink szárnyait!

Tom.

VIDÉK.

Főispán belkatas. Torontólmege új főispánját gróf *Bethlen* Miklós, mint Nagy Beszkerékül tártatban jel-niki, nagy önépességgel, ma ittakták be hivatalába. A beiktató közgyűlést *Delimianis* alispán délelőt tíz óraker nyitotta meg a minüt az új főispánt küldöttség hívta meg a közgyűlésre, annak tagjai a főispán vezetés alatt a római katolikus templomba vonultak, hol *Seabó* Ferencz apát-kéban országgyűlési képviselő mondott misét. Mise után a vármegyee székházban az új főispán letette az esküt. Erre *Venczény* Ernő főjegyző önnapi beszéde következett, melyben különösen hangsúlyozta hogy nemcsak a köteles tisztelettel hódolnak a kormány képviselőinek, hanem szeretettel hódolják a főispánt, mint a megye egykori híres alispánjának körükbe visszatért fiát. A főispán röviden változta a főbb eleveket, melyek működését irányítai fogják és megköszönte a bizalmat. Délben a kaszinóban diszebed volt.

Festmeyer közegészségügyi bizottsága ma délelőt ülést tartott *Beszkerék* Lajos alispán elnöklete mellett két patkurus az iránt adott be kérvényt, hogy *Abonyban* a második és *Czegléd-Bereczlen* az első patkút nyúlhassák meg. Az alispán elrendelte a tárgyalásokat, a melyekből kitűnt, hogy *Abonyra* néve maga a képviselőület sem tartja kívánatosnak a második patkút, *Czegléd-Bereczle* néve pedig csak néhány szöbbséggel szavazták meg. A közegészségügyi bizottság ennek folytán mind a két kérelmet elutasította. — Dr. *Hirkó* László pestmegyei tiszti főorvos bejelentette, hogy az egyiptomi szemebetegségek arányszama nem változott, sőt némi javulás mutatkozik. A betegség különben minden lehetől megtesz a betegség terjedésének a megakadályozását.

EGYHÁZAK.

Pável utódja. Zágrábban elterjedt hírek szerint *Pável* Mihály nagyváradi görög kath. püspök utódjáról *Dr. Drohobeczy* Gyula, a kő-rósi püspök van kiszemelve.

Egyházmegyei szinatok. Az új-aradi római katolikus főesperesi kerület közgyűlése *Kristofcs* Gyula apát és főesperes elnöklete alatt küszlebről ülést tartott, melyen az előelő főesperes indítványára kimondták az egyházmegyei szinatok szükségességét. *Kristofcs* Gyula főesperes megnyúl beszédeben utazás, élénk szín-kkel cseleltetett az a vesélyt, mely a nazarénusok és baptisták részéről a róm. kath. egyházat fenyegeti, s hivatozva trienti szinot végeztére, *Dessenyffy* püspöknek ide vonatkozó 1892-dik évi körrendeletre indítványozta, hogy a főesperesi kerület illetékes helyen tevény lépést abból a célból, hogy az egyházmegyei szinatok megtarthatók legyenek. A közgyűlés átlános helyesléssel fogadta a főesperes indítványát s elhatározta, hogy a szinatok tartására vonatkozólag kérelmet fog intágni a megyei püspökhez. Ugyanezen a közgyűlésen *Lány* Mihály püspökös a szocializmusról tartott előadását.

UJDONSÁGOK.

— június 6.

Tisztelettel felkérjük azokat a t. olvasóinkat, a kiknek előzetesen június 1-én lejár, hogy előfizetésük meelőbb megújítani sziveskedjenek, nehogy a lap szét-kaldésszen fennmaradjon álljon be.

— Az újonnan belépő előfizetőknek Eötvös Károly nagy munkájának: „A nagy per mely ezer év óta folyik s ma sincs vége”, előfizetését ingyen megköldjük.

Előfizetési árak:

Egész évre 40 k. — f.
 Negyedévre 10 „ —
 Egy hóra 3 „ 60 "

Különös figyelembe ajánljuk, hogy hazánk legeszebb és legértelmesebb divatlapjának: a „*Divatszalon*”-nak kiadóhivatalával kötött szerződésünk értelmében előfizetők e lapot kedvezményes áron: egész évre 8 koronáért, fél-évre 4 koronáért, negyedévre 2 koronáért rendelkeznek meg. Az előfizetési díjak az *Egyetértés* előfizetésével egy utalványon beküldhetők.

— Szemléltető hírek. Borosjenői *Jeney* Lajos királyi tanácsos, az Első Magyar Általános Biztosító Társaság vezérigazgató-helyettese, hosszabb külföldi utjáról ma tért vissza. A kiváló szakférfi hosszabb ideig tartózkodott Berlinben, Hamburgban, Aachenben, Kölnben, Münchenben és több nagy németországi városban, a hol az Első Magyar Általános Biztosító Társasággal összeköttetésben álló előkelő intézetekkel tett hivatalos látogatást. — Báró *Felvinczy* Géza honvédelmi miniszter ma este Kassára érkezett. A pályaudvaron *Clair* Gyula altábornagy, honvéd kerületi parancsnok, *Péchy* Zsigmond főispán, *Rakovszky* Endre alispán, *Münster* Tivadar polgármester, *Mihálik* Béla főkapitány és nagy közönség fogadta.

Felhívás a magyar nemzetre!

A Martinique-szigeti világotpusztulás enyhítésére. Martinique Nagy-öceániai sziget Franciaországé; fővárosa: Saint-Pierre már csak volt azé, ma már a sirvilágé: hamu és láva takarja. Egy rövid éj alatt eltemette lakosait nagy részével együtt, a kitörő tűzokádóhegy itelepénál lángtengerével.

Ha az ég haragja zudul le fejünkre, ha a pusztító Vízár rohan hazáinkra, kiálthatunk segítségért, de ki segíthet ott, a hol az édes Anyaföld támad ellenünk, tűzforgatagot bocsát ránk, mely a tengert is felforraltja, s izzó kövek záporával poklot csinál paradicsomunkból?

Azokért, a kiket a láva eltemetett, már csak könnyeinkek adódotunk; de a kik e tűzokból megmenekültek, még szánalomraméltóbbak. Mindenüket elvesztették, a kereső apa odaveszett, árvákkal van tele az egész ország.

Mi, érzőszívű emberek, a kik e világrómlást látjuk, mit adhatunk e nyomorult hazatlakoknak? Lakhelyet, kenyértermő földet, munkaadó-műhelyt.

Mi, Magyarhon lakosai, kiknek lába alatt nem inog a Föld, a kiknek a Haza boldog otthon adott, tartozunk vele Istennek, tartozunk az emberiségnek, tartozunk Franciaországnak, hogy a segédkezésben előjárjunk.

Emlékezzünk vissza, hogy mit tett értünk a nagylelkű francia nemzet, a midőn a romboló elem által elpusztított Szeged városunk újrafelépítéséhez fogtunk.

Itt az alkalom, e nagylelkűséget hasonlóval viszonozni.

Ne késünk vele.

A ki a nyomorultaknak ad, Istennek ad, s Isten megfizet érte.

Dr. Jókai Mór.

A szász király határoktól. Albert szász király, mint Drezdából táviratozta, haladtok. Ma délelőt újabb rohamai voltak. Az orvosok lemondtak arról, hogy megmenthessék az életnek s örökélet várják az elgyengült király halálát. Az összes hercegek és a miniszterek uton vannak Sybille-north felé. Este azt jelentik Drezdából, hogy a király állapota kissé javult annyiban, hogy a szív ismét kissé megérősödött. A tegnap esti nehéz rohamot mely álom követte, a mely rövid megszakításokkal még folytást tart. A király általában nagyon gyöngye. Sybille-northból jelenti egy távirat, hogy a délután négy óraker kiadott orvosi jelentés így hangzik: A király a nap legújabb részén át jól aludt. A szív nyugtalanító tünetei eddig nem ismétlődtek. Az érverés gyors és még nem egészen szabályos.

Mesterházy Kálmán síremléke. A hangulatos tájképek hivatott festője *Mesterházy* Kálmán négy éve pihen már a Kerepesi-uti temetőben. Tragikus halála után, melyet az örökké vidám ember saját kezével idézett elő, egy ideig élénk emlékezetben volt a művészi köröknek, aztán elleledtél őt és csak alkotásai, szobrára, hirdetek meg névt. De bánatos öregegy, szül. *Pongráz* Klára bárónő fölgyát gyószolja az elhunytat és most díszes síremlékek róta le a hívesi kezejele adókat. A napokban állították föl a szép emléket, melynek felirata:

ITT NYUGSZIK
 KÖZÉPPEKREI MESTERHÁZY KÁLMÁN
 FESZTŐMŰVES,
 A NEMZETI SZÁZALOG MEGALAPÍTÓJA
 1857-1898.
 TÖRT SZIVVEL SZERETA ÖZVEGYE,
 ÁLDÁS, BÉKE LENGYEL FORRÁIN.

A csöndes ünnepek az üveg, a rokonok és néhány jóbarát jól jelez.

— Az időjárás. A fővárosban a tegnap esti zivatar csak rövid időre hűtötte le a levegőt. Ma ismét meleg napunk volt. A vidék több helyéről pedig vihart jelentenek. Így *Lugosról* írják, hogy ott a legutóbbi három forró nap után ma délután 2 óraker hirtelen óriási zivatar támadt, melyet felhőszakadással és mogyoró nagyságu jéggel vegyes eső kísért. A szőlőhegyeken és vetésekben a zivatar nagy károkat okozott. *Nagy-Szalbány* pedig a követéző táviratot kapjuk: Ma déiben 12 óratól 1 óráig iszonyú orkánból kísért jégvihár volt, a mely sok háttelit messze elhordott és ésszádas fákot tövedelt kidöntött. A terményeket, különösen a szőlőt mindenütt teljesen megsemmisítette a vihar. A gyümölcsfák csupaszon állanak. A vihar olyan volt, hogy még a vastai koskakat is lesöpötte a pályastről és összeruzta.

— Zempléni P. Gyula halála. *Zempléni* P. Gyula hírlapírójárunk ma reggel hosszas szenvedés után meghalt 46 éves korában. Bence a magyar sajtó egyik burgó, lelkeseretes, nagylelkű és kiváló műveltségű munkásait vesztette el. *Zempléni* mint író is számottevő eredményeket ért el. Temetése vasárnap és hó 8-án, délután 4 óraker lesz a Népszínház-utca 59. szám alatti gyászaházban. Halála pályatársai körében rendkívül nagy részvétet keltett. A megboldogult pályafutása küzdelmes és példaadó munkásságban folyt le. Több mint két évtizede ritka nemes burgószággal és lelkesmeretességgel vezette a hírlapírás nehéz köteleseit. Csüggésed most ismerő lelkies kitartással küzdött mindvégig az első csatásokban. Most kidült a küzdők sorából, pályatársai nagy szomorúságra. Emlékét hálas kezejelettel zárjuk szívünkbe. *Zempléni* P. Gyula született Tallján (Zepelenygye) 1856 július 28-án Tanulmányait a kassai premonstráti gimnáziumban és a kassai jogakadémián végezte. Már mint jogász, hírlapíróval is foglalkozott, nyelvismerete pedig a fordítások fele tereltek, s mint fordító, egész könyvtartat állított ki iradalmunkba a legjobb francia, angol, olasz és német regényeknek, valamint a filozófiai és népszerűtudományos munkáknak. Eddig megjelent ifjúsági iratainak száma mintegy 40-re rug. Nyolcz éven át segédíróként, majd szerkesztője volt a *Magyar Ifjúság* című ifjúsági hetlapon; öt éven át pedig segédírókéntje *Revai* testvérék *Regényvilágának*. Hírlapíró működését a Kassán megjelent *Feloldótté Közlönyvel* kezdte meg, 1878 óta azonban állandóan Buda-pesten volt, mely idő alatt több nagy lapnak volt a főbb munkatársa. Czikveivel jói szaklapokban is találkoztunk; mint a közpolitikai dolgoz alapos ismerője, évekig volt a *Magyarország* cz. politikai lap közpolitikai rovatvezetője. Később segédírókéntje lett a *Magyar Szó*-nak.

— *Szigeti Imre* halála. A magyar szinművészet nagy csapás érte. *Szigeti* Imre, a Nemzeti Színház régi művésze, a színház nyugdíjintézetének alelnöke és a színház munkás-nyugdíj-osztályának elnöke, hosszas szenvedés után, pénteken délután egynegyed négy óraker elhunyt. *Szigeti* Imre már régebb idő óta betegeskedett. Szívujgyötörte. Az őszel nyugdíjazását kérte. Tavaszszal Abba-zsiába ment üdülni, honnan bátyja, *Szigeti* József hallalokor tért vissza. Bátyja halála óta állapota rohamosan rosszabbodott. Áprilisban ágyba fektült s nem kelt föl többé. A mult hónyában majdnem állandóan eszméletlenül feküdt s csak nagy ritkán tért magához. Ez utolsó hetekben fájdalmal elviselhetetlenül váltak és szinte óhajtottá a halált. Tegnap délelőt néhány pillanatra magához tért és megbeszélte az az ágyról felesége és *Tapotczai* Desző, *Füzéri* Mariska férje idözött. Megismerte és megszólítottá.

Majd a feleségével beszélt: — Eliz, édes, drága jó Elizem!

Ezután ismét önkivületi állapotba esett és nem tért többé magához. *Szigeti* elhivatva kezelő orvosát dr. *Issay* Artur egyetemi tanárt és *György* Gábor dokort, a kik tudtukra adták, hogy a halaltusája nem tarthat sokáig. A nagybeteg ma délután negyed négy óra után három perczel a feleségének karjai között nemelkedt kiülehelte.

A halott művészt még délután koporsóba tették abban a szobában, a hol betegeskedett. Mint valami márvány-szobor, olyan az arca. A rettenetes szenvedések semmi nyomot sem hagytak rajta.

Koporsója vasárnapra a lakásban marad. Vasárnap hajnalban átviszik a Nemzeti Színház udvarába, a hol díszes ravatalra helyezik. Innen kiserik ki utolsó útjára, a kerepesi-uti temetőbe, a hol — mint értesülünk — a főváros díszsírhelyet adományozt az elhunyt magyar művészek korában meghalt pályatársai, *Fleky* Miklós és bátyja, *Szigeti* József sírja közelében. Özvegyének a délután folyamán sokan fejezték ki részvétüket.

— Konstantin nagyherceg betegsége. Pétervárdól jelenti, hogy *Konstantin* nagyherceg megbetegedése szoros összefüggésben van *Polszta* betegségesével. A mikor ugyanis *Tolszói* súlyos megbetegedésétől az első hírek érkeztek Yaltából, senki sem hitte, hogy az agg költő valaha fölgyógyul. Konstantin nagyherceg, a ki rajongó tisztelője volt *Tolszójának*, a betegség hírére mindent elkövetett, hogy az egyház kommunikációját megszüntesse. Folyton azt hangszólta, hogy gyászlat lesz, ha a százd legnagyobb költőjét egyházi áldás nélkül engedik meghalni. A nagyherceg fíradósa azonban eredménytelen volt. *Probedonoszew* mindent megúsított a szent szinaton. Ez rendkívül elkészietelt és föllagatta a nagybeteget. Ez az igazlom akkor érte el teleponját, mikor *Konstantin* legfelsőbb helyről is rendelőutasították vieselet miatt. Ekor betegejét meg. Betegsége elcsinált csak rendkívül jeves, ideges föllajszag nyúlvaon, később baja rosszabbodott. A beteg nagyherceg családjával együtt *Pawlowzskba* fog költözni. Az orvosok remélik, hogy ott a teljes nyugalom helyre állítja megbomlott lelkiállapotát. Erdekes, hogy az orosz sajtó egyetlen betével sem emlékszik meg a népszerű nagyherceg betegségeiről.

— *Érdekes házasság*. Báró *Aerenthal* pétervári osztrák-magyar nagykövet — mint a N. W. T. jelenti — legközelebb oltár elé vezeti gróf *Szechenyi* Paulót, gróf *Szechenyi* Gyula, a király személyes körüli miniszter leányát. Az esküvő napja még nincsen megállapítva.

— *Külföldi oszaltálynacos*. Szép külföldes érte dr. *K. Lippich* Elek miniszteri osztálytanácsos, a kultuszministerium művészet osztályának vezetője. A művészet fejlesztése körül szerzett érdemei elismerésül II. *Luitpold* bajor régensherceg a Szent-Miklyásrend középkeresztjével tüntette ki. A bajor hivatalos lap tegnapi száma közli az érdekes külföldieről szóló okmányt.

— *A segédjegyző büne*. *Gáspár* Bence örökcsandó segédjegyző — mint levelezők táviratozta — a közönséget kelteti az ügyelőre az megelőzőleg a beszedelet adópénzekből több ezer koronát elköltözt. A vizsgálatot megindították.

— *Kézárszky tanácsok*. Nehai *Kézárszky* orvostanár tanácsokra a budapesti tudományegyetemen immár ki is írták a pályázatot és a határidőt július hónap 15-ig napjában állapították meg. A tanácsok már a jövő tanév legelején beütölk. Az orvosok a beérkező pályázatok véleményezésére bizottságot küldött ki. A bizottság elnöke *Bünyay* Árpád; tagjai: *Tauscher* Vilmos, *Kelly* Károly, *Réczey* Imre és *Generich* Vilmos orvostanörök.

— *A Kaszinó eseménye*. A Nemzeti Kaszinóban gróf *Furphyk* Antal országgyűlési képviselő ellen gróf *Beredit* Miklóssal Dénes bejelentésére fölmerült kifolyólag

Bécs kapitány meghittetését Friedmann és Pollák ügyvéd ellenük, az ügyész és dr. Darvai pedig királysági a törvényszék Bécs kapitány meghittetését elrendelte.

Marót vagyoni viszonyai.

Dr. Schumann Jakab bécsi ügyvéd Marót vagyoni viszonyairól tesz vallomást. 1896. ében Marót végrendeletét csinálta. Ebben a végrendeletben megemlíti Marót anyját, mint általános örökösét. Az általános örökösnek a vagyona egyharmadát hagyta. — Tanu, a ki tizenegy év óta ismeri Marót privátviszonyait, meg több jelentéskéntebb körülményről adott tevélységiát.

— Mit gondolt, meg volt neki az a vagyona, amely végrendeletben szerepelt?

— Meg volt az a vagyona. Tomkának 50.000 koronát, a testvére leányának 6000 koronát akart hagyományozni.

Dr. Pollák: Emlelte ön elött Marót, hogy neki dr. Tomka tartozik?

— Sohasem emlelte.

Az álszakállas ur.

Ezután Bisszer Kálmán fodrászt hallgatták ki.

Dr. Polák: Van-e önnek tudomása arról, hogy az önkéntes letételre a múlt év őszén megjelent egy új ember, aki az őt gazdiját, hogy álszakállat ragaszson neki?

A tanu: Igen és előbb ezután lakására jött a kérelmező. Aztán bejött az üzletbe és ott is a gazdát kereste, meg is mondta, hogy mi ez. Azt felelte, hogy a szakállát és is leírasszatlan, de ő kijelentette, hogy csak a gazdával csinálta és nem az üzletben, hanem a lakásban. Erre a lakásba mentünk és Echten gazdával együtt leírasszatlan neki a szakállát. Nem mondta az illető, hogy mi okból akar ő álszakállat?

— De igen, azt mondta, hogy a feleségét akarja megjelteni.

— Milyen ember volt az az illető?

— A rendőrség előtt egy arcképet mutatnak nekem, arról leismertem az illetőt.

— Nézze meg Marót, ő volt-e az? Képzeli el őt szakáll nélkül?

— Használtott hozzá, de az illető valamivel alacsonyabb volt, csukvált is viselt. Szürkűlő haja volt.

Dr. Polák: Ön önként jelentkezett a vallomása eltele?

Dr. Polák: Aztán jött minden borbélyzetben azaz, vajon nem jött-e ott az üzletben valaki álszakállal kérem. Hozzák az illető a detektív és mi kijelentettük, hogy álszakállal jött ilyen ember. Erre aztán beidézték bennünket tanúnak.

— Mikor megjötték Tomkák, mi történt?

— Mi várunk őket s felhordtuk a csomagokat. En bementem a szobába, hogy felhuztam a függönyöket, mert sötét volt. Mikor a harmadik függönyt is felhuztam, bejötték Tomkák. A nagyságos asszony ekkor odaszólt jöjden: Anna, itt betörtek jarták! Csakugyan a képek összeváltak, vadvala, a rendelőszobában a vasszakka folyója, az úvekszekrény lemeve, a preparatórium össze voltak törve.

— Nagyon meg voltak Tomkák ijedve?

— Igen. A nagyságos ur mindjárt mondta hogy elmeny a rendőrség s el is ment.

— Miután ide is volt oda?

— Mintegy másfél óráig.

Kovács József házastársát az Andrássy út 51. számú házban, a melyben Tomkák laktak. Elmondta, hogy Tomka elutazása napján reggel meghagyta neki, hogy a betegét továbbra elvitse dr. Gutlhoz, a lakás ajtaját pedig naponta zárja meg, mince valaki baj, Erre különben dr. Tomka mindig feljött, valahányszor elutazott.

Vaisis Vladimir fodrászsegény volt a házi borbély Tomkának.

— Milyen bajusa és haja volt Tomkának?

— Vörösbarna volt a bajusa, haja pedig fekete.

— Beszéltek önnek valmit az álszakállról?

— Három hónappal elutazása előtt emlelte, hogy egy estelet akar majd rendezni, s az alkalmából szükség lesz szakállakra és parókákra. En hoztam is neki egy illusztrált árjegyzéket parókákról és a szakállakról. Dr. Tomka ekkor kérdezte, hogy kell ezeket leírasszatlan.

A bíróság a delutáni kihallgatást tanak, valamint dr. Tomka Samuelt meghittetés. Előnk bejelentette, hogy több bécsi tanu az idecsere nem jelent meg a mostani tárgyalásra s nagyobbra azt kéri, hogy a bécsi büntető bíróság előtt tehessék le a vallomásaikra az esküt.

A törvényszék elrendelte a bejelentett újabb tanúk kihallgatását.

Dr. Friedmann 10.000 korona övadék ellenében kérte Marót szabadlábrahelyezését, megjegyezve, hogy Marót magyar állattalvó s hogy 150.000 koronát foglaltak le tőle, ez az összeg jelenleg bírósági letétele van.

Dr. Darvai ügyész elbeszélte a szabadlábrahelyezést, mert általános kifüldözött tartózkodás s onnan csak kiadatási eljárás után volt letartóztatható.

Dr. Pollák iles is elbeszélte Marót szabadlábrahelyezését, ugyancsak dr. Darvai is.

A törvényszék Marót vizsgálati fogságát fentartottának jelentette ki.

Az újabb tárgyalást ez ügyben a törvényszék június hó 24-ére tűzte ki.

A keszthelyi gyermekgyilkosság.

— Második nap.

— Az Egyetértés tudósítójától.

Borzalmasan érdekes folyt ma a tanúk kihallgatása, a kiknek vallomása ketegyet kizárólag megerősíteni látszik a mérgezés szörnyű bűnét. Megható, a mikor a tanúk ideák a szerencsétlen gyermekek aggodalmát, meggyőződését arról, hogy panaszokdakt atyjuk ellen, a ki folyton keserű vizzel és keserű izú befűtötte őket, a mitől rendesen rosszul lettek. Az apának az az állítása, hogy a gyermekek gyomra semmiféle ételt nem vett be, meg van döntve a tanu vallomása által. Ha ugyanis a tanuk közül egyik-másik adott etelt a gyermekeknek, azt rendszeren megemésztették, de mielyet atyjuktól kaptak valmit — s az rendszeren keserű volt — azonnal rosszul lettek. A kis Margit haldoklásának leírása is teljesen rávall a mérgezés tüneteire.

Részletes tudósításukat egyébként iten adjuk:

A Laskay-pör tárgyalását ma delöltől folytatta a nagykiszvási esküdtszék. Szalay Viktoria tanu cseléd volt Laskaynál 1900. december 13-ától 1901. április 13-áig. Mikor a tanu elismerte készült helyéről, Laskay Feri beteg volt, hányt és a gyomrát fajlalta. Az apa jól bírt a fiával. A tanu hallotta, hogy Laskay Seemanól patkánymérget kért Laskay a gyermekeknek befőtött és cseresznyét adott. A beteg fia a pámalagon feküdt, többször hányt, de az ebből származó váladékok az apa kivitte.

Csakadi Mária tanu ismerte Laskayt.

A fiu egy ízben panaszos hangon ezt kérdezte: Edes apám! Minek adsz le nekem tejet?

Laskay erre így válaszolt: Ne engem okoz, hanem Casákné, az erleletet.

Zrinyi József napközös volt Laskaynál. Azt vallja, hogy Feri betegsége alatt az edes apja ápolta, tejet, ételt is ő adott neki, mert mástól nem fogadta el. A tanu ápolta a gyereket éjlenként. Harmanczegy éjjel volt beteg Feri. A testén kiütések voltak, de csak egy-két napig, azután hányt kétféle. Margitot betegsége nem látta.

Baudiss Ernőné, az előbbi tanuak felesége, vallomásában kezdetben hazudik, ugyanczra, hogy az ügyész azt adódiványozza, hogy veszenek ki a vádlottal, mert a tanu vallomásaiban fesszeget, de a tanu vallomása által. A tanu elmondja, hogy a gyermekek csaknem kizárólag az apja ápolta. A gyermekek mindig csobanok utól üvegből ittak. Ő is adott a gyermekeknek befőtött, de azt nem hányták ki. A tanuak Gyula nevű fia elmondotta az anyjának, hogy Laskay Feri és Margit panaszokdakt, hogy az apjuk keserű befőtött ad nekik.

— Mikor észlelte ezt a gyanus munkát először?

Dr. Kőrösből április hóban.

Dr. Polák iles: Önök látták Tomkát a tejüveges álszakállal kereszteni dolgozni a rendelőszobában. Allt akkor Tomka, vagy hajolt, vagy guggolt?

— Allott is, meg hajolt is.

— A váza, a melyben az a hamu, vaspör és vasszabok voltak, hol állott?

— Ott a rendelőszobában a kassza mellett.

— Látta maga is ezeket a vasszabokat meg a hamut?

— Igen, a szobaleány mutatta nekem is.

— Mikor a gazdája eleant a munka után, benn a rendelőszobában nem látták valami gyanusát után?

— A szobálynak mindig összeröpört utánna ott a kassza előtt olyan szürke port.

Farkas Istvánné, szül. Szabó Anna szobaleány volt Tomkának, a hol a bécsi szobák takarítána, így az úvegszekrényt is. Elmondja, hogy gyanút keltett benne, hogy a Wertheimszekrény előtt gyakorta lálett apró kis vasszabokkákat, azután, hogy a doktor beszélt az az hitte, hogy Tomka pénzt csinált. Gyanuját a szakácsnival is közölte.

— Hogyan tudta, hogy az ur bezárkózott?

— Hallottam, meg az aztan mondta is, hogy ne zavarijak.

— Mikor be volt zárkózva s maguk lestek, mi féle nezt hallottak? — Olyan dörszöcs-féle nezt.

— Hol állott akkor az ur? — Rendesen a vasszekrény előtt.

— Hány alkalommal látta, hogy a rendelő órák után bezárkózva dolgozik? — Többször, nem tudom hányzszor.

Dr. Polák: Bizonyos az, hogy dr. Tomka dolgozószobájának mind a két ajtaja be volt zárva?

— Bizonyos.

— Tomkát maga meglelte, látta mikor a kassza előtt állott. Mit csinált?

— Úgy hajlongott s berregelt.

— Mennyire volt akkor a kasszátl?

— Közel volt előtte.

— Látta ezt a furót ott (felmutatja előtte)?

— Igen, ez az ő szobában egy szekrény állott.

A tanuk meghittételese után előnk a tárgyalás folytatását delutánra halasztotta.

Szünet után.

A delutáni tárgyaláson első tanu **Marok Anna** szobaleány, a ki a múlt év december havában Tomkának szolgált. Elmondta, hogy Tomka előbb egyedül utazott el, azután december végén a feleségével együtt. Mialatt Tomkák távol voltak, őket a cseléd-kezt nem hagyták a lakásban, hanem részükre mészöl fogadtak fel és főztek lakást. A lakás ajtaját Tomka zárta be. Ők kihordták a csomagokat előbb a folyosóra, azután pedig a berkecsóra, a melyen Tomkák a pályaudvarra hajlaltak.

— Mikor megjötték Tomkák, mi történt?

— Mi várunk őket s felhordtuk a csomagokat. En bementem a szobába, hogy felhuztam a függönyöket, mert sötét volt. Mikor a harmadik függönyt is felhuztam, bejötték Tomkák. A nagyságos asszony ekkor odaszólt jöjden: Anna, itt betörtek jarták! Csakugyan a képek összeváltak, vadvala, a rendelőszobában a vasszakka folyója, az úvekszekrény lemeve, a preparatórium össze voltak törve.

— Nagyon meg voltak Tomkák ijedve?

— Igen. A nagyságos ur mindjárt mondta hogy elmeny a rendőrség s el is ment.

— Miután ide is volt oda?

— Mintegy másfél óráig.

Kovács József házastársát az Andrássy út 51. számú házban, a melyben Tomkák laktak. Elmondta, hogy Tomka elutazása napján reggel meghagyta neki, hogy a betegét továbbra elvitse dr. Gutlhoz, a lakás ajtaját pedig naponta zárja meg, mince valaki baj, Erre különben dr. Tomka mindig feljött, valahányszor elutazott.

Vaisis Vladimir fodrászsegény volt a házi borbély Tomkának.

— Milyen bajusa és haja volt Tomkának?

— Vörösbarna volt a bajusa, haja pedig fekete.

— Beszéltek önnek valmit az álszakállról?

— Három hónappal elutazása előtt emlelte, hogy egy estelet akar majd rendezni, s az alkalmából szükség lesz szakállakra és parókákra. En hoztam is neki egy illusztrált árjegyzéket parókákról és a szakállakról. Dr. Tomka ekkor kérdezte, hogy kell ezeket leírasszatlan.

A bíróság a delutáni kihallgatást tanak, valamint dr. Tomka Samuelt meghittetés. Előnk bejelentette, hogy több bécsi tanu az idecsere nem jelent meg a mostani tárgyalásra s nagyobbra azt kéri, hogy a bécsi büntető bíróság előtt tehessék le a vallomásaikra az esküt.

A törvényszék elrendelte a bejelentett újabb tanúk kihallgatását.

Dr. Friedmann 10.000 korona övadék ellenében kérte Marót szabadlábrahelyezését, megjegyezve, hogy Marót magyar állattalvó s hogy 150.000 koronát foglaltak le tőle, ez az összeg jelenleg bírósági letétele van.

Dr. Darvai ügyész elbeszélte a szabadlábrahelyezést, mert általános kifüldözött tartózkodás s onnan csak kiadatási eljárás után volt letartóztatható.

Dr. Pollák iles is elbeszélte Marót szabadlábrahelyezését, ugyancsak dr. Darvai is.

A törvényszék Marót vizsgálati fogságát fentartottának jelentette ki.

Az újabb tárgyalást ez ügyben a törvényszék június hó 24-ére tűzte ki.

Tomka, vagy Marót?

Echten Ferencnek, fodrász neje ismerte dr. Tomka Samut.

— Járt a múlt évben Tomka a maguk lakásán?

— Nem.

— Tud-e arról, hogy a ferje a múlt évben előknél álszakállt ragasztott?

— Igen, egy ízben, de ez nem Tomka volt.

— Hogy nezett ki az, a kinek álszakállt ragasztottak?

— Nagys, sovány természetű ember volt, de nem hasonlított Tomkához.

— Előnk felmutatta előtte Tomka arcképet. Ez volt?

— Nem, ez Tomka.

Dr. Darvai: Honnan ismeri Tomkát legyéd?

— A Harkai-fele virágüzletből, de ismerem a fővárosi beteggyógyozóló is. Nekem felhajtómát gyógyította.

— Az ismeretlen ember kinek fizetett a szakállragasztásért?

— Nekem.

— Mikor volt ez a szakállragasztás?

— Úgy emlékszem tavaszal.

Biaier Kálmánnal szembeállított, csak arra emlékszik, hogy neki 30 krt adott boravvalóra.

— **Echten** azt mondja, hogy az idegen nem Tomka volt.

— En a fényképről határozottan ráismerek.

A következő tanu dr. Herzl Lador ügyvéd, a ki dr. Pollák iles kiván kihallgatást. Kijelenti, hogy dr. Tomkának neki távoli rokona.

Az előnk: Milyen természetű ember volt dr. Tomka?

A tanu: Jóval alacsonyabb volt, mint Marót és nem volt olyan eleven természetű, mint ő.

— Deresdette már a bajusa?

— En bizony göröcsvel nem vizsgáltam meg. (Derültégre) de annyit mondhatok, hogy sohasem vettem nála észre ősz hajszálát.

A következő tanu Dürnfeld Adolf bankár.

Dr. Friedmann: Hasznolták-e a vadlót Tomkához?

— V valami családi közös vonás okoz köztük némi kis hasonlóságot.

A következő tanu **Vál Beláné**, kereskedő neje.

Előnk: Ismerte Tomkát?

Tan: Igen, keletlenül magamat általa. Utóljára a múlt év december havában. Akkor elutazott és kijelentette, hogy január elején tr vissza.

— Mielőtt elutazott, észlelte ön a rendelőszobában valmit?

— Semmi különösét, minden le volt takarva, ez volt az egész nékem az únt fel csupán, hogy a fal képe is le volt o takarva.

— Mi volt az ön utóljára Tomkánál?

— Ni emlékszem.

— A rendőrségnél történt feljegyzés szerint december 21-én.

Follák: Igen és akkor már teljesen le volt takarva minden.

Tomkáné: Ez tévedés. A képek nyáron le voltak takarva, de december havában nem. Csupán csak a butorok voltak letakarva.

A cselédseg vallomása.

Szava Viki, Tomkánaknál szobaleány volt 1900 évi októbertől máskéig.

— Járt a gazdája nyáron?

— Igen.

— Mig ott volt, nem vett ön észre semmi különösét?

— En nem, de a másik szobaleány, az mutatott egy virágotról tele cseréppel s azt mondta, hogy az ur valamin dolgozik. Meg is lestük s azt hittük, hogy az ur pénzt csinál.

— Mikor dolgozott a gazdája?

— Rendesen a rendelő órá után.

— Nem látuttak utánna, mit csinálhat a gazdójuk?

— De igen. A szobaleány többször rá is nyitott, de nem mehetett be, mert az ajtó zárva volt.

— Mivel volt tele az a virágvas, mi féle cseréppel?

— Onnan apró vasszabokkal és hamuval.

Dr. Pap bír: Ön azt mondta, hogy a tejüveges álszakállal kereszteni meglesték; mit láttak s hallottak?

— Olyan zűzfűsűket hallottunk.

— Hol állott az az úvegszekrény?

— Ott a kassza mellett s tevéni orvosi műszerekkel.

De azt nem szabad levele a takarítókör. Meg volt állta.

Előnk: Gyanúsította ön Laskayt gyermekei halála után?

Tan: En nem, de Casákné azt mondta: Nekem ez az egész dolog nem tetszik.

A következő tanu **Baudiss** Gyula gimnáziumi tanuló, az elhunyt Laskay Ferencnek jó barátja, ki azt mondja, hogy a beteg fiut Laskay ápolta. Csak néhány percig voltam Ferivel egyedül, ekkor **Feri panaszokdott, hogy déles atyja keserű narancssal és keserű befőtött adták. Aból a korsóból, a melyből atyja ittak, azután nem sokáig elhalt.**

Borovics Jánosné matróz neje, Laskaynak szomszédja, azt vallja, hogy Laskay azt mondta neki: Mit szólsz hozzá, a kis Margit is meghalt. Tanuam az ezt nem tetszett, mert mindig erősítette, hogy a gyermekek nem fognak sokáig élni.

Előnk: Ismerte Laskay első feleségét? Panaszokdott önnek rossz bánásmódot miatt? Nem mondta önnek Laskay, hogy Herman Antonállal való házasságából nem lesz semmi.

Tan: Igen, mikor már mindkét gyermek meghalt. **Bolla** Józsefné, Laskay kocsistasnő felesége sokszor tevélségi a delutáni teendők Laskayról, ismerte a gyermekeket, kik sokszor betegségeben szenvedtek. Mikor a gyermekek betegek voltak, meglátogatta őket, sokszor hányták.

Előnk: Beszéltek önnek a Ferivel?

Tan: Igen, mikor Laskay ur nem volt ott. Akkor azt mondta nekem a kis Feri: **Bolla néni, mondané én magának valmit. Apa nekünk keserű adt, amitől rosszul vagyok.** En azt mondtam neki, hogy hogyan beszélhet ilyen, majd a maga papája olyasmint nem ad. De a gyerek azt mondta, hogy nagyon rossz. Másnap meglátam panaszokdott a gyermek és arra kértem, hogy ne mondjam meg Julcsa nevinék és **kedves atyja, maradjon meg, hogy miért síkoltok?** Azt mondta, de a kis Margit, mert papa port fujt az orrába, mert sebes. Ez az igaz is, mert a kis lányknak az orra sebes volt.

Előnk: Mikor a kis Feri temették, ön mosott Laskayknál?

Tan: Igen.

Előnk: Mit tett Laskay, mikor a temetésről visszajött?

Tan: Kártát vetett és azt mondta: A kis Jancsi meg fog halni. Mire én azt mondtam: A feve rájja meg az a káryát.

Előnk: Hát Jancsi mit mondott önnek egy hétre Feri temetése után?

Tan: Honnan jött ez azt mondta: hogy a papa neki azt mondta, hogy ő is meg fog halni, annyira lesz és együtt lesz a mamával és Ferivel, nem kell majd több tanulni.

Előnk: Hol mondta önnek azt Janciska?

Tan: A mosókonyhában.

Előnk: Előcsere ön Laskaynak?

Tan: Laskay ur engem soha sem bántott, csak azt mondom, a mi a szívemen fekszik. Két testvére halála után Janciska egyszer cseresznyét hozott. En azt kérdeztem tőle, honnan vette a cseresznyét? Utján belőle kis leányknak is. Kis leányom a cseresznyét befűtött, akkor eldobtam mind.

Előnk: Laskay hogyan bánt gyermekeivel?

Tan: Jelenlétemben mindig igen jól.

Bolla József negyven éves kocsis, Laskaynál volt beteg.

Előnk: Igaz-e, hogy sok patkány volt a házban?

Tan: Évek alatt én csak három láttam.

Előnk: Férőtől mit tud?

Tan: En tisztogattam a hullát.

Előnk: Mit csinált Laskay Feri temetése után?

Tan: Nem tudom. De egyszer panaszokdott Feri, hogy apja valami keserűt adt neki.

Előnk: Gyermekeivel jól bánt?

Tan: Laskay gyermekeket mindent adott.

Csak Árpád keszthelyi szobabiro jó barátában élt Laskay, 40 éves nőiesen ember, Laskay tőle sokszor kért jogi tanácsot. Mikor Feri beteg volt, elhívatta őt, ő elment és azt kérdezte, mi a baja. Laskay azt mondta keserű van a terdén, meghalt. A betegségi tünetei után indulva, azt hittem, hogy Ferenek vese-baja van. A gyermek önszűrésen feküdt. En nem voltam meglepedve a kezeivel, azt tanácsoltam neki, hogy tehet, mert sok pénzbe kerül a felesége betegsége is 4000 forintba kerül. A kis Margitot kétszer láttam. Azt kérdeztem tőle, mi a bajot. A kis gyermek csak a garat és bázisnyáját fajtotta, mint Ferenél, bore nagyon erősen jött.

Előnk: Miből kaptak a gyermekek inni?

Tan: Az asztalon volt egy eszobaszájú ügynövezett töl palack, aból ittak, de mindig hánytak. En azt mondtam Laskaynak, miért nem itat pohárral a gyermekek, hiszen a mellükbe folyik aból a víz. De ő azaz nyugtalt meg, hogy Ferkó aból az üvegből szerit inni.

Előnk: Nem adott a gyermekeknek más senki ételt, mint az apjuk?

Tan: Igen. **Egy** szer **Baudiss** néni adott a gyermekeknek **krém**et **piát** és **azt nem hányták ki.** Baudiss nagyon örült ennek.

Előnk: Hogyan viselkedett Laskay Feri halála előtt?

Tan: Ki akart hurokolni az egyik szobából, hogy a ravatalt felhúgassék. En azt mondtam, hogy nem illik az apának ravatalt állatni, mikor a gyerek még él.

Előnk: Mikor a gyermekek exhumáltak, nem kérdezett öntől Laskay semmit?

Tan: De kérdezte, hogy könnyen lehet-e a mérget kimutatni. Erre én azt feleltem: növényi mérget nem, de ásványi igen.

Ügyész: Nem mondta Laskay, hisz lehet, hogy a gyermekeket valaki megmérgezte, hisz mindenhova elcsomagolták.

Tan: Lehet, hogy mondta.

Előnk: Mutatták a házban Feri betegsége alatt?

Tan: Mutatásnak nem nevezhető, de Laskay egyszer haziasított fölöt, engem is meghitt, de én csak borotvam.

Előnk: Tetszett önnek ez önének?

Tan: Nekem bizony nem tetszett.

Előnk: Tud valmit Laskay szerelméről Herman Antonálhoz?

Tan: En annyit hallottam, hogy Hermanné azt mondta: Nem meglepett hozzá. Nem akaron a gyermekek nyomán elharcolni.

A delutáni tárgyalás koronatanuja **Udvári** Mari volt, cselédnő Tóth Iónánál, Laskay sógoráné. A lény 1901. márcziustól június 15-éig szolgált Tóthnál és a kis Margit Feri testvérének betegsége alatt Tóthnál volt.

Előnk: Ismerte Laskay gyermekeit? Egészségesek voltak?

Tan: Igen, ismertem őket és egészségesek voltak.

Előnk: Meglátogatta Feri betegsége alatt?

Tan: Igen, Tóthné csirkét és spenótot küldött neki, azt vittem.

Előnk: Beszéltek önnek a fiu valmit?

Danu: Igen, mikor másodszor ott voltam. **Azt mondta, az apa keserűt tett a dunsztosba és borba, attól van rosszul.**

Előnk: Mondta Feri, hogy meg fog halni?

Tan: Azt mondta, tudom, hogy meg kell halnom, csak sajnálom, hogy ezt a szép világot itt kell hagynom.

Előnk: Mikor Tóthné magához vette a kis Margitot, ez egészséges volt?

Tan: Igen.

Előnk: Hát később miről panaszokdott a leányka?

Tan: Mindig hányt. Panaszokdott, hogy az apa keserű dunsztot adott.

Előnk: Látta a gyermek hányadékát?

Tan: Láttam, magos cseresznyét hányt. Akkor meglátam Margitka Tóthnéhoz és a gyermek panaszokdott, hogy apa keserű vizet adott és fekete port fujt az orrába és megint hányt. Egyszer vasárnapon hazat ment Margitka és dében Tóthné azt mondta, hívjam a gyermeket ebédre, de Laskay ur azt izente: **A gyermekét, majd semmi eteségy se nevezem, 50 éves, mely gyászban jelenik meg.** Előnk figyeztetett, hogy vallania nem kell. Tanu vallomást önjárt tenni.

Előnk: Mit tud a gyermekek betegségről?

Tan: Mikor Feri megbetegedett, nem voltam Laskayál jó viszonyban, de ő értem küldött. Mikor meglátogtam, azt mondta Laskay, hogy a fiu anyjától öröklött bajban szenved és ez a betegség ragályos. En a kis Margitot magammal vittem. Margitka Uránján betegedett meg, panaszokdott, hogy a gyomra fáj, hányt. Kezdetben azt hittem, hogy a leányka éretlen gyümölcsöt evett. Hozzamentem, és ismét előt hoztam, s akkor panaszokdott, hogy keserű gyümölcsöt evett. Aztán a kis Janciska is eljött testvéreért; az cselédnőjűt küldtem érte, de a cselédnő anyal a hirtel jött, hogy Margitka nem jöhet, mert beteg. Pénteken meglátogtam Margitkát. **Adtam neki vizet, nem hánytja ki. De mikor a eszobaszájú üvegből itott, mindnyárt hányt és szörnyű kínozt halt meg.** Erre azt mondtam Laskaynak, bontassuk fel a gyermekeket és ő nem ellenkezett. En nagyon szerettem a kis Margitkát; nemálam jött és **kedves, különösen nézett rám.** En azt mondtam neki: Talán azt hiszi, hogy én ittam a levelet? Igen, — felelte ő. Erre én azt mondtam: Hát én esküszöm, hogy a névtelen levelet nem én ittam.

Előnk: Mikor Feri rosszul volt, mit mondott Laskay?

Tan: Menjek ki a szobából, fel akarja álltatni a ravatalt.

Előnk: Jó viszonyban volt testvéreivel?

Tan: Nagyon jó viszonyban.

Előnk: Nem panaszokdott testvére, hogy Laskay rosszul bánt vele?

Tan: Nem vart bántal, de a keze is elég volt.

Előnk: Miert haragudott meg öre Laskay?

Tan: Mikor a felesége meghalt, mostoha fiának, Márton Lacznak pénzéből akarta felezni az apóliai és testvéri költségeket, de én ezt elengedtem. Akkor felmondta a lakást, melyet házában bírtam.

Előnk: Feri önként nem mondott semmit?

Tan: Egyszer-kétszer meglátogtam. Akkor panaszokdott és azt mondta: **Azt mondom Juli néni, hogy apa a dunsztosban és borban nekem valami keserűt adott.**

Előnk: Mikor gyanúsított először?

Tan: Mikor ezeket a beszédeket hallottam a gyerekektől.

Ügyész: Milyenek voltak Margitka végszerepei?

Tan: Haragudta újját, szája széle habos volt, szemét elzárta, fényesek voltak. Eszméletlenül volt és egyszerre csak elhányta magát: **Anyám, anyám jöjök én is! visszasett és meghalt.**

Védk: Miert nem kérdezte Laskayt, hogy mit ad a gyermekeknek?

Tan: Hisz kérdeztem, azt mondta pudert fujtam be. Hát az szokás en, ha ott vannak az orvosok és az apa! **Laskay** **dühösen** **felelt** és azt mondta: Egy szó sem jött. **Tóthné** **nekem** **halálos** **ellenességem.** Kést vitt a kosarban, hogy leszorjon. Tanu a melót vert és felkiált: **Ami én mondom igaz, arra megesküszöm.** A két fél a vita hevében **majdnem összetest.** Előnk elválasztja őket.

MULATSÁGOK.

Nyári mulatság. A budapesti posta- és távírdatiszviselők ének- és zenegyűlése beteggyógyozó-egyesületének javára, a budapesti polgári főiskola egyesület helyiségeben (II. ker. Marczibányi-tér 6. sz.) június 14-én hangversenyvel egybekötött nyári mulatságot rendezt.

GYÁSZROVAT.

Vasvári Antal tanácsos posta- és távírdafelügyelő, ki ma több heti betegsége után hivatalban meglent, deli 12 órakor szívszélhűtés érte és nyomban meghalt. Vasvári 29 évig szolgált.

Dr. Gobhardt József ügyvéd, Budapest székesfőváros törvényhatóság bizottságának tagja, 68 éves korában a hó 6-án elhunyt. A halott szombaton delután jogkörben beszélte a keresets-utó temetésben s onnan viszik őzők nyugtázásra a családi sírboltba.

Székely **Mándor** harlapró ma éjjel a Ferenc József kereskedelmi körházban 30 éves korában meghalt. Régi feles munkása volt a salátnak s csak hosszas, sorvaszó betegsége gátolta abban, hogy ismertebb nevet nem tudott magának szerezni.

KERESKEDELEM.

Az osztrák-magyar vasraktell. Belsőbíró tárgyaloztak, hogy az osztrák-magyar vasraktell megközlése érdekében **Kestranek** Vilmos központi igazgató elnöklése alatt tegyék ott megkötődött a tárgyalások. A magyar vasmeveket **Biro** Ármán a Rimansoury Salgótarjáni vasúti vezérigazgatója, **Vajlay**, a magyar állami vasmeveket vezérigazgatója, **Witth** Béla, az osztrák-magyar államvasut-társaság vezérigazgatója, az osztrák vasmeveket pedig **Kestranek** központi igazgató, **Huze** és **Diallith** gyárosok képviselik a tárgyalásokon. A tárgyalásokat ma folytatják és előreláthatólag rövid idő alatt be is fejezik.

A kőbányai bankok megszűntetése. A Pesti Magyar Kereskedelmi Bank, mely sok ével ezelőtt kőbányai ügyfelek kívánságára és bankszükségletek kielégítésére Kőbányán főkészlettel léptetett életbe, már három év óta telentelebb áldozattal tartja fenn ezt az exorbitáns, mindig romékösszerű kőbányai kőbányai üzlet páncsát engedni fog és újabb lendület a fiók fenntartásáért lehetővé fogja tenni. E reményben azonban az intézet csődölt és ennek következtében elhalt-ozta, hogy kőbányai főkészletét az év július havának végével bezsűntette. Üzleti feléi kényelmese intézkedett az igazgatóság, hogy kőbányai ügyfeleiket ezentúl a Károly körút 2. sz. alatti belvárosi főkészlet (vagy esetleg több más) álljon rendelkezésére.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Kreditverein és a Lippkauer fizetésképtelenségekről értesült: Mailher és Böhmér szabó-egység **Budapest**ben, Gömöri Sándor kereskedő **Budapest**ben, ill. Kabacsek István kereskedő **Alsóházin** és **Drinyos-Győr**ben, Mayer Betti kereskedő **Kapronczán**ban.

Az értéktőzsdéről.

Világörlelmet esemény vált e hét elején tényező: a búrok, a kiz haruadál évig — az egész civilizált világ rokonszenvelőt kísérve — harcoltak szabadságukért és függetlenségükért úgy náluk sokkal erősebb, pőnzellel és a modern hadiszeret összes eszközeivel börtön elállott ellenség ellen, több heti tanácskozás után lemondtak a további küzdelemről és lerakták a fegyvert, mely nekik annyit dicsőségért szerzett.

Az értékpiacon, melyek a transzvil háborút kezdetül fogva figyelemmel kísérték s a melyeknek az angolok változó hadi szerencsével az árfoyakok hullámzásában jutott kifejezést, vára-vártak már az egyenlősen küzdelem végét, mert nem minden ok nélkül azt remélték, hogy a delafrikai háború befejezése után a gazdasági élet újra fel fog lendülni, s ennek kapcsán a tőzsdéken is újra felpeszűl az élet, mely évek óta alig ad jelt magáról. Sajnos, a tőzsdék ebben a felfeltűnésben is, mint már annyiszor, keserűen csalódtak. A béke proklamálása, miután annak hatásait már előbb eszkompláltak, nemcsak a remélt hausse-áramlatot és az üzlet élénkületét nem hozta meg, hanem eszadálatsképen Londonból kúndulva, az összes értékpiacon minden téren nagyvárni realizálás történetek, melyek az árfoyakok nagyjót nem terészen leszorították. Az árfoyakok hanyatlása s fejtűködés is, mely eddig mégis némi tevékenységet jelelt ki, arra bírta, hogy tevékenység bezsűntesse, minek következtében a forgalom ismét teljesen megakadt.

A mi tőzsdéinket ezenkívül még egy más speciális oka is volt a tartózkodásra, miután Körbernek az osztrák miniszterelnöknek a minap a kiegyezésről mondott beszéde a legnagyobb óvatosságra keltte. Az osztrák miniszterelnök fenyegetése, a melyhez később még az osztrák iparosok gyűlölködő kifakadási és harcászai nyilatkozatai is csatlakoztak, úgy egy bécsi tőzsdén nagy benyomást tettek, úgy, hogy az ottani spekuláció minden téren realizálni sietett. Különösen a magyar értékeket dobták a piacra, minek következtében némelyik értékpiacon árfoyakok teljesen hanyatlott.

Ezek közé tartoznak első sorban a magyar hitelbank és a salgótarjáni kőbányája részvényei, melyeket folyton eladtak bécsi árszámra. A helyi értékek piacán e miatt nagyon bágyadt hangulat uralkodott. A most nevezett értékek közül még a budapesti közüti vasút és a vilamos városi vasut részvényei hanyatlottak nagyobb mértékben.

A nemzetközi értékek piacán a versenyt értékek, az osztrák hitel- és osztrák-magyar államvasut részvényeket kintálók aránylag legjobban, s különösen utóbbiakban jelentékeny forgalom fejlődött, melyeket egy angol cég nagy tetteleken és folyton emelkedő árfoyak mellett vásárolt. A tőzsdén ezeket a vételeket kezdő államosítási hírek hozták kapcsolata, melyek alapján a részvények folyton emelkedtek és

Romaia F. Orth N. Kassa. — Biró A. Baróth. — Reicher J. K. Bereny. — Pesthy B. Kötetek. — Csenger K. Friderik...

Szerkesztői üzenetek. Névelés letele nem választunk.

Régi előfizető. 1848-ban még nem volt kereskedelmi miniszter. Az 1880-iki XVIII. t.c. alapján...

1856. A dolgot nem épen úgy áll. Kapizván János előtérbe hozta, s csak mikor börtönbüntetését...

Klára. Az ugynevezett szőlőszék semmi köze a szőlőhöz. A gyögszereszek viaszból és faolajból vagy mandulaolajból...

A szerkesztést felelős: Szász József.

SZÍNHÁZAK ÉS MULATSÁGOK.

M. KIR. OPERAHÁZ. Nemzeti Színház. Bérlet 118. sz. Budapest, 1902 június 7-én.

MAGYAR SZÍNHÁZ. Budapest, 1902 június 7-én. A postás fu és a huga.

VÁROSLIGETI SZÍNHÁZ. Budapest, 1902 június 7-én. Házadójunk.

BUDAI SZÍNHÁZ. Budapest, 1902 június 7-én. A trapezinti hercegnő.

FŐVÁROSI ORFEUM. Kíváló szellemi. Kellemes hívós hely. Előadás kezdete fél 9 órakor.

CIRCUS GARRE az állatkertben. Ma szombaton, június 7-én esti fél 8 órakor nagy ujdonság-előadás.

Színházak heti műsora. M. Kir. Operaház, Nemzeti színház, Vígezház, Népszínház, Magyar színház, Budai színház.

ŐS-BUDAVÁRA. Nyitva, esti 6 órától reggeli 4 óráig. Fényes új variété-műsor.

Vizálás, 1902 június 6-án. Tábla a vizálatok eredményeiről, tartalmazó nevűket, pontszámokat és eredményeket.

Időjárás. A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1902 június 6-án reggel 7 órakor.

Állomások. Tábla az állomások helyzetéről, tartalmazó nevűket, távolságokat, irányokat és egyéb adatokat.

A budapesti áru- és értéktőzsde hivatalos árjegyzései. 1902 június 6. A) Árutőzsde. I. Gabonamérek. II. Különböző termények (kiszári). III. Hajózási fuvardíj. B) Értéktőzsde. ÉRTÉKPAPIROK, ÉRTÉKPAPIROK, ÉRTÉKPAPIROK.

